

УДК 347.961(477)

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-307-318](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-307-318)

Сервецький Іван Васильович доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри Національної безпеки Інституту безпеки ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», <https://orcid.org/0000-0002-5713-8911>

Ровний Віктор Васильович кандидат юридичних наук, доцент кафедри Національної безпеки Інституту безпеки ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», <https://orcid.org/0000-0001-8716-5358>

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття аналізує нотаріат як інститут публічної влади та один із гарантів правопорядку, що забезпечує превентивний правовий захист у приватноправових відносинах. Обґрунтовується зростання ролі нотаріату в умовах ринкової економіки та розвитку інститутів приватної власності, обороту нерухомості, корпоративних прав і спадкування. Визначено вплив євроінтеграційного курсу України (наближення до права ЄС, практик CNUE, eIDAS) на стандарти діяльності та на необхідність гармонізації регуляторних процедур. Особливу увагу приділено цифровій трансформації: електронній ідентифікації та підпису, дистанційній ідентифікації клієнтів, взаємодії з державними реєстрами, ризикам кібербезпеки й захисту персональних даних, а також перспективам впровадження е-нотаріату (єдині реєстрові шини, аудиторські журнали, протоколи цілісності даних).

На цій основі виокремлено ключові проблеми адміністративно-правового регулювання: фрагментарність нормативної бази, дублювання контрольних повноважень різних органів; дисбаланс між публічним контролем та професійним самоврядуванням; недостатня процесуальна уніфікація електронних нотаріальних дій; неоднорідність практики доступу до реєстрів і стандартів кіберзахисту; прогалини у відповідальності за зловживання з реєстрами; обмеженість аналітики ризиків і превентивного нагляду. Запропоновано напрями вдосконалення: кодифікація (або систематизація) нотаріального законодавства; закріплення моделі ризик-орієнтованого нагляду; розширення саморегулювання при збереженні ефективного державного моніторингу; повна цифрова сумісність з е-

ідентифікацією/е-довірчими послугами; стандарти обслуговування та незалежні ІТ-аудити; єдині протоколи дистанційних нотаріальних дій; підвищення прозорості тарифоутворення та доступності послуг для вразливих груп (зокрема в умовах воєнного стану та переміщення осіб). Методологічно використано порівняльно-правовий, системний та ризик-орієнтований підходи. Практична значущість полягає у сформованій карті регуляторних прогалів і дорожній карті пріоритетних змін.

Ключові слова: нотаріат, нотаріальна система, адміністративне право, адміністративно-правові засади, адміністративно-правове регулювання, організаційне забезпечення, електронний нотаріат, цифровізація, захист інформації, кібербезпека, юридичні послуги, права людини.

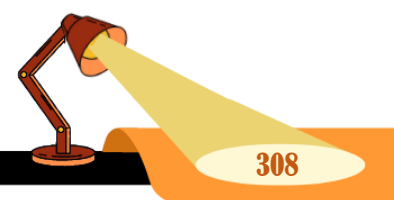
Servetskyi Ivan doctor of legal sciences, professor, The head of department Department of National Security, Institute of Security PJSC "The Higher educational institution of the Interregional Academy of Personnel Management", <https://orcid.org/0000-0002-5713-8911>

Rovnyi Viktor candidate of legal sciences, associate professor of the department, Department of National Security, Institute of Security PJSC "The Higher educational institution of the Interregional Academy of Personnel Management", <https://orcid.org/0000-0001-8716-5358>

THE PROBLEMS OF IMPROVING ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF NOTARIAL ACTIVITIES IN UKRAINE

Abstract. The article analyzes the notariat as an institution of public authority and one of the guarantors of the rule of law that ensures preventive legal protection in private-law relations. It substantiates the growing role of the notariat under market economy conditions and in the development of private property, real estate transactions, corporate rights, and inheritance relations. The study identifies the influence of Ukraine's European integration course (approximation to EU law, CNUE practices, and eIDAS standards) on professional activity standards and the need to harmonize regulatory procedures. Special attention is paid to digital transformation: electronic identification and signature, remote client verification, interaction with state registers, cybersecurity risks, and personal data protection, as well as the prospects for implementing e-notariat solutions (unified registry buses, audit logs, and data integrity protocols).

On this basis, the key problems of administrative and legal regulation are identified: fragmentation of the legal framework; duplication of supervisory powers among different authorities; imbalance between public control and professional self-

regulation; insufficient procedural unification of electronic notarial actions; inconsistency in access to registers and cybersecurity standards; gaps in liability for misuse of registers; and limited analytics of risks and preventive oversight. The proposed improvement directions include codification (or systematic consolidation) of notarial legislation; establishment of a risk-oriented supervision model; expansion of self-regulation while maintaining effective state monitoring; full digital compatibility with e-identification and e-trust services; service standards and independent IT audits; unified protocols for remote notarial acts; greater transparency in tariff formation and accessibility of services for vulnerable groups (particularly under martial law and conditions of population displacement). Methodologically, the research applies comparative-legal, systemic, and risk-oriented approaches. The practical significance lies in the developed regulatory gap map and a roadmap for priority reforms.

Keywords: notary, notarial system, administrative law, administrative and legal principles, administrative and legal regulation, organizational support, electronic notary, digitalization, information protection, cybersecurity, legal services, human rights.

Постановка проблеми. Нотаріат займає специфічне, але водночас – стратегічно важливе положення в системі публічної влади, оскільки виконує функції превентивного правосуддя та слугує інструментом забезпечення правопорядку у сфері приватноправових відносин. Через посвідчення юридично значимих фактів і правочинів, підтвердження безспірності прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нотаріальна діяльність спрямована на підтримання стабільності цивільного обороту та формування довіри до документів, що мають правове значення. В умовах розвитку ринкової економіки, посилення ролі приватної власності, ускладнення майнових і корпоративних відносин, а також зростання кількості правочинів у сфері нерухомості, спадкування та управління активами нотаріат набуває підвищеного суспільного та правового значення, що об’єктивно посилює вимоги до якості його державного регулювання.

Разом із тим, євроінтеграційний курс України та процеси наближення національного законодавства до права Європейського Союзу, зокрема *acquis communautaire* у сфері цивільного обігу, електронної ідентифікації та довірчих послуг відповідно до стандартів eIDAS, актуалізують потребу докорінного оновлення підходів до регулювання нотаріальної діяльності. Таке оновлення має бути спрямоване на формування збалансованої моделі, у межах якої поєднуються ефективний державний нагляд, інституційно спроможне професійне самоврядування та функціональна сумісність із європейськими правовими і технологічними рішеннями.

Особливого значення набуває проблема адаптації нотаріальної системи до цифрових трансформацій, пов’язаних із запровадженням електронного нотаріату,

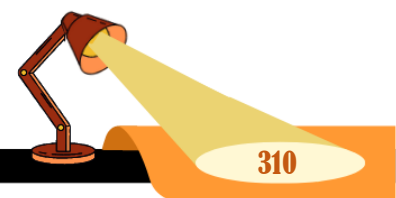

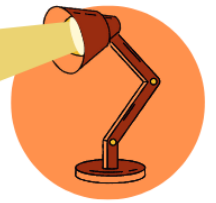
дистанційних механізмів ідентифікації осіб, інтеграції з державними електронними реєстрами, забезпечення належного рівня кіберзахисту та збереження юридичної сили електронних документів. Нестача цілісного підходу до вирішення цих завдань зумовлює фрагментарність нормативного регулювання, дублювання контрольних функцій різних суб'єктів публічної влади, неоднорідність правозастосовної практики й підвищені ризики порушення прав учасників цивільного обороту. У зв'язку з цим, об'єктивно постає необхідність формування оновленої моделі державного регулювання нотаріальної діяльності, здатної одночасно відповідати принципам верховенства права та викликам цифрової епохи – ХХІ століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового статусу нотаріату, його ролі у системі правосуддя та механізмів державного регулювання, неодноразово ставала предметом уваги українських науковців. Значний внесок у розроблення теоретичних засад функціонування нотаріату зроблено В. В. Комаровим, який розглядав нотаріат, як складову системи цивільної юстиції, що забезпечує стабільність правового обороту через попередження правових конфліктів [1]. Ю. Г. Білоус досліджував питання публічно-правової природи нотаріату, механізми організації державного контролю та взаємодію державних і самоврядних елементів у його структурі [2]. О. І. Харитонов, у своїх працях, акцентував увагу на приватноправових аспектах діяльності нотаріату, зокрема – на договірних відносинах, що передують нотаріальному посвідченню правочинів, та на питаннях юридичної відповідальності нотаріусів [3]. С. Я. Фурса приділив увагу практичним аспектам нотаріальної діяльності, проблемам спадкового права, застосуванню реєстраційних процедур, а також аналізу нотаріальної практики в контексті судового захисту прав громадян [4]. Водночас, попри вагомий науковий напрацювання, низка аспектів залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, не сформовано цілісного підходу до цифровізації нотаріальної діяльності, до правового режиму електронного нотаріального акту, до системи захисту даних у реєстрах і процедур ризик-орієнтованого нагляду. Потребують уточнення моделі взаємодії державних регуляторів і професійного самоврядування, визначення меж самостійності нотаріальної палати, питання стандартизації електронних дій та забезпечення кіберстійкості правового середовища.

Таким чином, сучасний стан наукової розробленості проблеми свідчить про необхідність подальшого комплексного аналізу адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності, з урахуванням тенденцій євроінтеграції, цифрової трансформації та розвитку правової держави.

Метою дослідження є комплексний аналіз проблем адміністративно-правового регулювання та організаційного забезпечення нотаріальної діяльності в Україні та розробка напрямів його удосконалення.

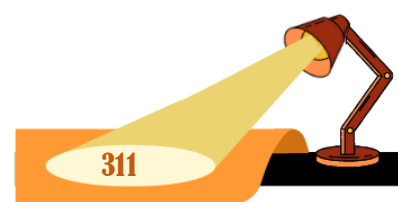

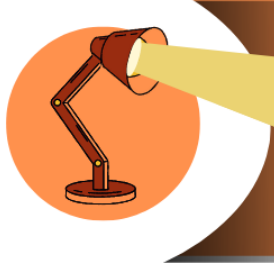

Виклад основного матеріалу. Актуальність проблем удосконалення адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні зумовлена тим, що нотаріат одночасно виконує функцію правозахисного «фільтра» цивільного обігу та інструменту превентивного правосуддя, а відтак перебуває у фокусі публічного інтересу, який держава реалізує через адміністративно-правові засоби організації, нагляду й стандартизації професійної діяльності. Нормативна архітектура нотаріату, закріплена базовими приписами Закону України «Про нотаріат» [5], формує змішану модель, у межах якої публічно-владні повноваження (вчинення нотаріальних дій, доступ до державних реєстрів, використання спеціальних бланків і кваліфікованого електронного підпису) поєднуються з професійною автономією та самоврядними елементами, а тому ефективність системи залежить не від декларативної «жорсткості» контролю, а від якості процедур, їхньої передбачуваності та належних гарантій добросовісності. Саме тут концентруються вузлові виклики: процедура допуску до професії, атестації та призначення на посаду, за наявності суб'єктивізму й корупційних ризиків, здатна знижувати довіру до інституту та породжувати конфлікт інтересів у сфері управлінських рішень [6]. Водночас, дублювання контрольних компетенцій різними суб'єктами публічної адміністрації та професійного середовища трансформується у надмірний бюрократичний тиск і «регуляторне перевантаження», що суперечить сучасним підходам до належного врядування та сервісної орієнтації держави. У науковому вимірі це означає потребу переосмислення балансу між державним наглядом і самоврядуванням за критеріями пропорційності, правової визначеності, прозорості та підзвітності, адже адміністративно-правове регулювання у сфері нотаріату має не лише «караючу» або фіскальну, а передусім організаційно-стандартизувальну функцію, спрямовану на запобігання порушенням ще до їхнього виникнення.

В умовах воєнного стану та різкого зростання соціальної потреби у швидких і безпечних юридично значимих діях, додатково загострюється вимір доступності нотаріальних послуг і рівності доступу, а отже – державне регулювання не може ігнорувати територіальні диспропорції, економічні бар'єри та питання справедливого тарифоутворення, оскільки вони прямо корелюють із реальним здійсненням цивільних прав і свобод.

Паралельно відбувається цифрова трансформація, яка змінює саму природу нотаріальної інфраструктури: реєстрова взаємодія та електронні сервіси перетворюються на «критичні вузли» правового порядку, а будь-яка нестабільність або технологічна фрагментація підриває безперервність надання послуг і створює середовище для зловживань, що особливо проявляється у питаннях функціонування Єдиного реєстру нотаріальних дій та його інтеграції з іншими державними реєстрами [7]. Саме тому, поряд із регламентацією порядку вчинення нотаріальних дій, встановленою підзаконним актом Міністерства юстиції України [8], на

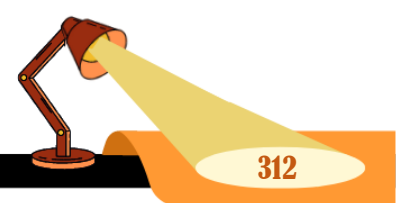

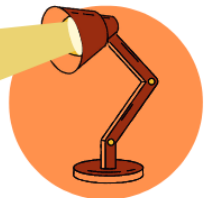

перший план виходить вимога інституційної стійкості цифрових рішень і кібербезпекових гарантій, що концептуально підтримується і в офіційній візії цифровізації нотаріату у рамках е-нотаріату [9]. Євроінтеграційний контекст, у свою чергу, актуалізує проблему гармонізації національного регулювання з правовими та організаційними стандартами ЄС, а також практичні труднощі міжнародного обігу документів і їх легалізації в умовах війни, що вимагає адаптивних адміністративних процедур і взаємовизнання, де можливо, з одночасним посиленням гарантій автентичності та захисту персональних даних. У такій рамці, науково обґрунтованим виглядає спрямування реформ на делегування частини процедурних повноважень професійному самоврядуванню за зразком країн латинського нотаріату при збереженні за державою нормативного регулювання та нагляду [8], оскільки це потенційно зменшує корупційну ренту «входу» у професію, підвищує професійну відповідальність і водночас дає змогу зосередити державні ресурси контролю на ризик-орієнтованих сферах.

Організаційно-правові проблеми державного регулювання нотаріальної діяльності в Україні мають системний характер і зумовлені насамперед недосконалістю управлінських процедур, через які держава реалізує свої владні повноваження у цій сфері. Центральним елементом таких проблем залишається механізм доступу до професії нотаріуса, що охоплює стадії підготовки, атестації та призначення на посаду, які, попри формальну врегульованість, на практиці демонструють високий рівень дискреційності та обмежену прозорість. Надмірна залежність результатів конкурсного відбору від оцінювальних суджень колегіальних органів, недостатня публічність критеріїв оцінювання та відсутність ефективних інструментів зовнішнього контролю за процедурними рішеннями створюють передумови для суб'єктивізму та корупційних ризиків, що неодноразово відзначалося в наукових дослідженнях і професійних обговореннях [6]. У цьому контексті, адміністративно-правова природа нотаріальної діяльності вступає у внутрішню суперечність із фактичними практиками її регулювання, оскільки замість забезпечення рівного доступу до професії та формування довіри до інституту держава відтворює модель «закритого входу», яка не відповідає принципам належного врядування. Додатковим ускладнювальним чинником є феномен подвійного контролю, що склався внаслідок паралельної реалізації контрольних і наглядових повноважень Міністерством юстиції України та органами нотаріального самоврядування. За відсутності чіткого розмежування функцій та ієрархії управлінських рішень таке дублювання призводить не до підвищення якості нотаріальної діяльності, а до зростання адміністративного навантаження, правової невизначеності та ризику притягнення нотаріусів до відповідальності за формально різними, але змістовно тотожними підставами.

Подібна ситуація суперечить доктрині адміністративного права, відповідно до якої контроль має бути пропорційним, ризик-орієнтованим і спрямованим на

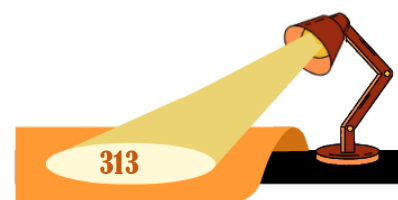

запобігання порушенням, а не на створення репресивного регуляторного середовища.

Не менш проблемним залишається питання правового статусу приватних нотаріусів, який у чинній моделі регулювання перебуває у стані функціональної невизначеності, оскільки вони одночасно визнаються суб'єктами незалежної професійної діяльності та носіями делегованих державних повноважень. Така подвійність не отримала належного нормативного «врівноваження» у частині матеріально-технічного забезпечення, фінансування та відповідальності за забезпечення безперервності нотаріальних послуг, що особливо відчутно в умовах воєнного стану та обмежених ресурсів. Держава, фактично, покладає на приватних нотаріусів обов'язок виконання публічних функцій без створення адекватних організаційних гарантій, що суперечить загальним підходам до делегування владних повноважень у публічному праві та підриває принцип правової визначеності. У науковому вимірі це актуалізує необхідність перегляду організаційно-правової моделі нотаріату з позицій чіткого розмежування компетенції органів публічної адміністрації та професійного самоврядування, а також переосмислення ролі Міністерства юстиції України, як суб'єкта стратегічного регулювання і нагляду, а не операційного втручання у щоденну професійну діяльність нотаріусів [6]. Саме в цій площині, організаційно-правові проблеми нотаріальної діяльності виходять за межі вузькогалузевої дискусії й набувають значення індикатора загального стану адміністративної реформи та спроможності держави будувати ефективні, прозорі й стійкі механізми публічного управління у сфері захисту цивільних прав.

Проблеми цифровізації та інформатизації нотаріальної діяльності в Україні мають комплексний адміністративно-правовий характер і відображають загальні суперечності переходу від паперово-орієнтованої моделі публічного управління до електронного врядування, у межах якого нотаріат стає критично важливим вузлом юридично значимих даних. Центральне місце у цій системі посідає Єдиний реєстр нотаріальних дій, який виконує функцію не лише фіксації вчинених нотаріальних актів, а й інструменту превентивного контролю та доказового забезпечення цивільного обігу. Водночас, практика його функціонування демонструє наявність стійких технічних і організаційних проблем, пов'язаних із періодичними збоями доступу, нестабільністю роботи програмного забезпечення та обмеженою пропускну здатністю, що безпосередньо впливає на безперервність надання нотаріальних послуг і створює ризики порушення прав осіб, які звертаються до нотаріуса [7]. Особливої складності набуває питання інтеграції Єдиного реєстру нотаріальних дій з іншими державними інформаційними ресурсами, зокрема – з Державним реєстром речових прав на нерухоме майно та реєстрами актів цивільного стану, оскільки фрагментарність технічних стандартів, різний рівень захищеності та несинхронізовані алгоритми

оновлення даних призводять до дублювання інформації, затримок у її верифікації та виникнення колізій у правозастосуванні. У такій ситуації нотаріус, фактично, опиняється між вимогами законодавства щодо обов'язкової перевірки відомостей і технічною неможливістю своєчасного доступу до повного та актуального масиву даних, що трансформує цифрові інструменти з засобу спрощення процедур на джерело додаткових адміністративних ризиків. Паралельно спостерігається стриманий характер упровадження електронного нотаріату як повноцінної форми вчинення нотаріальних дій, що зумовлено як обмеженістю нормативного регулювання, так і відсутністю єдиного концептуального бачення ролі дистанційних технологій у сфері нотаріату.

Попри декларування курсу на цифрову трансформацію та запровадження окремих елементів електронної взаємодії, можливості вчинення нотаріальних дій в електронній формі залишаються фрагментарними, а віддалені сервіси мають допоміжний, а не системоутворювальний характер [9]. Такий стан речей не відповідає сучасним соціальним потребам, особливо – в умовах воєнного стану, внутрішньої міграції населення та обмеженого фізичного доступу до нотаріальних контор.

Окремий вимір проблем цифровізації становлять питання кібербезпеки та захисту інформації, які в нотаріальній сфері набувають особливої ваги з огляду на чутливий характер персональних і майнових даних, що обробляються та зберігаються в електронних реєстрах. Недостатня уніфікація вимог до інформаційної безпеки, залежність від централізованих технічних рішень та обмежена участь нотаріальної спільноти у формуванні політик кіберзахисту створюють потенційні загрози несанкціонованого доступу, втрати або модифікації даних, що може мати не лише приватноправові, а й публічно-правові наслідки. У науковій площині це актуалізує необхідність розгляду цифрового нотаріату як елементу критичної інформаційної інфраструктури, що потребує спеціального адміністративно-правового режиму охорони, чітко визначених повноважень суб'єктів управління та відповідальності за порушення вимог інформаційної безпеки [6]. Таким чином, проблеми цифровізації та інформатизації нотаріальної діяльності виходять за межі технічних питань і мають розглядатися як складова загальної моделі державного регулювання, від ефективності якої залежить довіра до нотаріату та стабільність цивільного обігу в умовах цифрової держави.

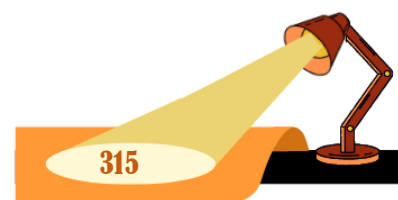
Особливої гостроти в умовах збройної агресії та масової транскордонної мобільності громадян, що істотно розширило практичний вимір використання нотаріальних документів за межами національної юрисдикції, набули проблеми міжнародно-правового характеру у сфері нотаріальної діяльності в Україні. Нотаріат, у цьому контексті, виконує функцію правового «містка» між правопорядками різних держав, а отже – ефективність державного регулювання визна-

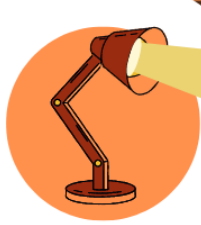

чається не лише внутрішньою узгодженістю норм, а й ступенем їх сумісності з міжнародними стандартами автентифікації, легалізації та визнання юридично значимих актів. Однією з ключових проблем, у даному контексті, залишається складність процедур легалізації українських нотаріальних документів для використання за кордоном, що в умовах війни поєднується з обмеженістю консульських ресурсів, різною практикою застосування апостиля та неоднорідним підходом іноземних держав до документів, виданих в електронній або змішаній формі. Попри участь України у Гаазькій конвенції 1961 року, яка скасовує вимогу консульської легалізації іноземних офіційних документів [10], на практиці зберігаються труднощі з прийняттям окремих видів нотаріальних актів, зокрема довіреностей і заяв, посвідчених в умовах воєнного стану або з використанням спеціальних тимчасових процедур. Зазначене зумовлює правову невизначеність для громадян і бізнесу та ставить під сумнів ефективність адміністративних механізмів міжнародної правової взаємодії у сфері нотаріату. Паралельно актуалізується питання гармонізації національного нотаріального законодавства з правом Європейського Союзу, що є не лише політичною декларацією, а й практичною вимогою в межах євроінтеграційного курсу України.

Хоча право ЄС не встановлює уніфікованої моделі нотаріату, у його межах сформувалися сталі підходи до професійних стандартів, процедурної прозорості, самоврядування та цифрових сервісів, які відображені, зокрема, у практиці Суду ЄС та рекомендаційних документах Європейської комісії [11]. Для України це означає необхідність адаптації адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності до принципів свободи надання послуг, взаємного визнання документів і недискримінації, водночас зберігаючи публічно-правову природу нотаріальних функцій як елементу превентивного правосуддя. Окремої уваги потребує проблема транскордонного електронного обігу нотаріальних документів, оскільки відсутність узгоджених стандартів електронної ідентифікації, електронного підпису та довірчих послуг ускладнює використання українських електронних нотаріальних актів у правових рамках держав-членів ЄС, незважаючи на дію регламенту eIDAS [12]. У науковому вимірі це актуалізує дискусію про межі національного суверенітету у сфері нотаріальної діяльності та допустимість імплементації наднаціональних стандартів у публічно значущі професії, де держава несе відповідальність за достовірність і правові наслідки вчинюваних дій. Таким чином, міжнародно-правові проблеми нотаріальної діяльності в Україні мають розглядатися не як похідні або допоміжні, а як структурний елемент державного регулювання, що безпосередньо впливає на реалізацію прав громадян за кордоном, міжнародну довіру до українських правових інститутів та загальну спроможність України інтегруватися до європейського правового простору в умовах триваючих безпекових викликів.

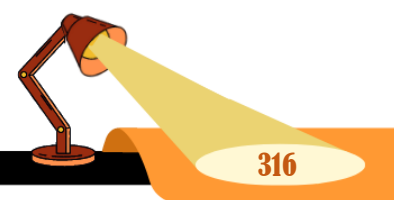
Висновки. Узагальнення результатів дослідження, дає підстави стверджувати, що нотаріат у правовій системі України є одним із базових інститутів забезпечення правопорядку та стабільності цивільного обороту, поєднуючи публічно-владну природу з механізмами реалізації приватних інтересів. Його діяльність має превентивний характер і спрямована на забезпечення правової визначеності, зниження конфліктності цивільних відносин та запобігання порушенням прав і свобод осіб. В умовах соціально-економічної трансформації, євроінтеграційних процесів і тривалих безпекових викликів нотаріат набуває додаткового значення як інструмент підтримання довіри до держави та права, що зумовлює підвищені вимоги до ефективності його адміністративно-правового регулювання.

Проведений аналіз свідчить, що чинна модель державного управління нотаріальною діяльністю характеризується низкою системних недоліків, зокрема фрагментарністю нормативного регулювання, інституційним дублюванням контрольних повноважень і нечітким розмежуванням компетенції між органами публічної адміністрації та професійного самоврядування. Домінування формально-контрольного підходу над ризик-орієнтованими та превентивними механізмами не відповідає сучасним уявленням про належне врядування та стримує адаптацію нотаріальної системи до динамічних соціальних і технологічних змін. За таких умов виникає потреба в переосмисленні концепції державного регулювання нотаріату як складової публічної інфраструктури права.

Євроінтеграційний вектор розвитку України актуалізує необхідність глибшої гармонізації нотаріального законодавства з європейськими стандартами, що передбачає не лише впровадження окремих цифрових інструментів, а й трансформацію управлінських підходів, методів контролю та професійної відповідальності. Наближення до практик Європейського Союзу вимагає формування нової правової культури у сфері нотаріальної діяльності, у якій цифровізація виступає інструментом структурного оновлення, а не самоціллю.

Цифрова трансформація нотаріату розглядається, як стратегічний напрям реформування, що змінює логіку нотаріального процесу та його адміністративно-правове забезпечення. Запровадження електронної ідентифікації, дистанційних нотаріальних дій, інтеграції державних реєстрів і комплексних механізмів кіберзахисту потребує чіткої правової регламентації, технологічної сумісності та високих стандартів захисту персональних даних. Адже без належного нормативного й інституційного супроводу цифрові рішення можуть породжувати нові правові ризики та підірвати принцип правової визначеності.

Результати дослідження підтверджують об'єктивну необхідність комплексного оновлення регуляторної системи у сфері нотаріальної діяльності шляхом систематизації законодавства та впровадження ризик-орієнтованої моделі державного нагляду. Така модель має поєднувати аналітичні інструменти,

моніторинг цифрових процесів і механізми професійного самоконтролю, формуючи партнерський характер взаємодії між державою та нотаріальною спільнотою на засадах довіри й прозорості.

Водночас, удосконалення державного регулювання нотаріату не може обмежуватися лише організаційно-правовими чи технологічними аспектами, оскільки його соціально-правовий вимір безпосередньо впливає на реалізацію прав людини. В умовах воєнного стану та зростання соціальної вразливості окремих категорій населення особливої ваги набуває забезпечення доступності нотаріальних послуг через поєднання правових, організаційних і цифрових механізмів.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з формуванням цілісної національної моделі електронного нотаріату, стандартизацією електронних нотаріальних актів, посиленням кіберзахисту реєстрів і модернізацією системи професійної підготовки нотаріусів. Реалізація цих напрямів створює передумови для становлення сучасного, безпечного й прозорого нотаріату як невід'ємної складової правової держави та європейського правового простору.

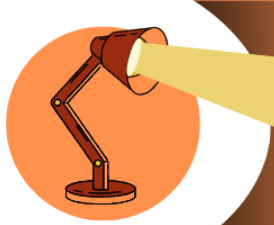
Література:

1. Комаров В. В. Нотаріат в Україні: проблеми теорії та практики. Монографія. Київ. *Юрінком Інтер*, 2018. 480 с.
2. Білоус Ю. В. Нотаріат в умовах цифровізації: виклики та перспективи. *Часопис цивілістики*. 2021. № 40. С. 56-61.
3. Харитонов Є. О. Нотаріальне право України: підручник. Харків. *Право*, 2020. 320 с.
4. Фурса С. Я. Латинський нотаріат: досвід для України. *Вісник Верховного Суду*. 2019. № 5. С. 10-17.
5. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII // *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
6. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL : <https://minjust.gov.ua>
7. Офіційний сайт Нотаріальної палати України. URL : <https://notary.org.ua>
8. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України; Порядок від 22.02.2012 № 296/5. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
9. Нотаріат нового покоління. Е-нотаріат. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL : <https://e-notariat.minjust.gov.ua/>
10. Конвенція від 5 жовтня 1961 року про скасування вимоги легалізації іноземних офіційних документів. URL : <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=41>
11. Європейська комісія. Офіційний веб-сайт Європейського Союзу. <https://commission.europa.eu>
12. Регламент (ЄС) № 910/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R0910>

References:

1. Komarov, V. V. (2018). Notariat v Ukraini: problemy teorii ta praktyky [Notariat in Ukraine: problems of theory and practice]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

2. Bilous, Yu. V. (2021). Notariat v umovakh tsyfrovizatsii: vyklyky ta perspektyvy [Notariat under digitalization: challenges and prospects]. *Chasopys tsyvilistyky – Journal of Civilistics*, 40, 56–61 [in Ukrainian].
3. Kharytonov, Ye. O. (2020). *Notarialne pravo Ukrainy* [Notarial law of Ukraine]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
4. Fursa, S. Ya. (2019). Latynskyi notariat: dosvid dlia Ukrainy [Latin notariat: experience for Ukraine]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu – Bulletin of the Supreme Court*, 5, 10–17 [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy «Pro notariat» [Law of Ukraine «On Notariat»]. (1993, September 2). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> [in Ukrainian].
6. Ofitsiynyi sait Ministerstva yustytzii Ukrainy [Official website of the Ministry of Justice of Ukraine]. (n.d.). minjust.gov.ua. Retrieved from <https://minjust.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Ofitsiynyi sait Notarialnoi palaty Ukrainy [Official website of the Notary Chamber of Ukraine]. (n.d.). notary.org.ua. Retrieved from <https://notary.org.ua> [in Ukrainian].
8. Ministerstvo yustytzii Ukrainy. (2012, February 22). Pro zatverdzhennia Poriadku vchynennia notarialnykh dii notariusamy Ukrainy: Nakaz № 296/5 [On approval of the Procedure for performing notarial acts by notaries of Ukraine: Order No. 296/5]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text> [in Ukrainian].
9. E-notariat: Notariat novoho pokolinnia [E-notary: New generation notariat]. (n.d.). e-notariat.minjust.gov.ua. Retrieved from <https://e-notariat.minjust.gov.ua/> [in Ukrainian].
10. Hague Conference on Private International Law. (1961, October 5). Convention abolishing the requirement of legalization for foreign public documents (Apostille Convention). Retrieved from <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=41> [in English].
11. European Commission. (n.d.). European Commission: Official website. Retrieved from <https://commission.europa.eu> [in English].
12. European Parliament, & Council of the European Union. (2014, July 23). Regulation (EU) No 910/2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market (eIDAS). eur-lex.europa.eu. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R0910> [in English].

